

ønsker de har til, hvorledes den fremtidige Øststøtte skal tilrettelægges. Men det er da klart for alle, at der sker noget nyt den 1. januar 2004, det er da en ny situation, og derfor må man da også indrette Mifresta-rammen på det nye.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Afstemning om de fremsatte forslag til vedtagelse vil som tidligere nævnt finde sted torsdag den 23. maj 2002.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 107:

Forslag til folketingsbeslutning om anerkendelse af det færøske folks selvbestemmelsesret.

Af Tórbjörn Jacobsen (TF).
(Fremsat 30/4 2002).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Spørgsmålet om det færøske folks selvbestemmelsesret har været til behandling her i Folketinget efterhånden nogle gange. Senest den 17. april i år har jeg besvaret et spørgsmål fra hr. Tórbjörn Jacobsen om samme emne, og jeg kan i det hele henvise til det svar, jeg har givet dér. Jeg skal derfor gøre min besvarelse kort, og jeg vil næppe kunne undgå at gentage mig selv, da vi jo har haft det oppe så mange gange.

Spørgsmålet om selvbestemmelsesretten som et folkeretligt princip indeholder utvivlsomt mange og interessante problemstillinger, som den akademiske verden kan beskæftige sig med, men den politiske virkelighed overflødiggør teoretiske diskussioner om udstrækningen af Færøernes selvbestemmelsesret, for det er sådan, at ønsker den færøske befolkning suveræniteten, vil regeringen respektere dette ønske, og det er jeg sikker på at et flertal i Folketinget også vil. Mere kort og klart kan det ikke siges, og der er i øvrigt heller ikke noget nyt i det.

Tidligere regeringer har tilkendegivet, at man vil respektere et ønske fra det færøske folk om suveræniteten, og Folketinget har ved flere lejligheder bekræftet det synspunkt, senest under forespørgselsdebatten den 9. maj sidste år.

Bare et enkelt citat fra det forslag til vedtagelse, som Folketinget vedtog i forbindelse med debatten den 9. maj sidste år. I den vedtagelse hedder det bl.a.:

»Folketinget tilkendegiver, at det er den færøske befolkning, der afgør Færøernes fremtidige tilknytningsforhold til Danmark. Det gælder såvel et ønske om at etablere en suveræn stat som et ønske om at udvikle samarbejdet inden for rigsfællesskabet.«

Og denne regering har nøjagtig samme opfattelse af spørgsmålet.

Jeg vil afslutningsvis nævne et enkelt forhold. Det siger sig selv, at en eventuel færøsk udtræden af riget vil skulle ske i overensstemmelse med grundloven. Grundlovens § 19 kræver, at regeringen og Folketinget giver sin tilslutning til indskrænkninger i rigets område.

Det er bare sagt for en fuldstændigheds skyld, men i praksis vil det være sådan, at kommer der et ønske fra færøsk side om suveræniteten, så bliver det sådan. Regeringen kan derfor ikke støtte forslaget om anerkendelse af det færøske folks selvbestemmelsesret, for det har ingen praktisk betydning.

(Kort bemærkning).

Tórbjörn Jacobsen (TF)

Jeg mener, at statsministeren har misforstået forslaget, for det handler ikke om, hvorvidt det sidende Folketing siger ja eller nej til færøsk suveræniteten. Det handler om, hvilke myndigheder der har retten til at bestemme den fremtidige stilling, når tiden er moden til at træffe denne afgørelse, det færøske folk eller den danske stat.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Så er det fru Pia Larsen som ordfører.

Pia Larsen (V):

Min færøske kollega, hr. Tórbjörn Jacobsen, ønsker, at Folketinget med dette beslutningsforslag skal opfordre regeringen til at erklære over for FN, at Færøernes folk har ubegrænset selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten.

Det må siges at være en vanskelig eller rettere sagt en umulig opgave at sætte den danske regering på. Færøerne er jo en del af det danske rige, og det eneste, der kan ændre på dét, er et ønske

fra det færøske folk om udtræden af rigsfællesskabet. Hvis det færøske folk ved en folkeafstemning tilkendegiver, at Færøerne bør have fuld suverænitet, vil Folketinget naturligvis respektere dette. Det er fremgået med al tydelighed af flere debatter her i Folketingssalen, senest under forespørgselsdebatten om F 67 den 9. maj 2001.

Kl. 22.25

Jeg har ikke fantasi til at forestille mig, at nogen partier eller nogen medlemmer af Folketinget ikke fortsat har denne holdning, at det er det færøske folk, der bestemmer Færøernes fremtid i rigsfællesskabet. At Folketinget skal bekræfte en sådan eventuel beslutning fra det færøske folk, ser jeg nærmest kun som en formssag, idet grundlovens § 19 naturligvis skal respekteres.

I Venstre ser vi ingen mulighed for – og vi har heller ikke noget ønske om det – at skyde genvej, hvis man kan sige det sådan, og gå uden om det færøske folk ved at bede regeringen om at sende erklæringer til FN. Desuden vil man formentlig i FN ikke vide, hvad man skal bruge en sådan erklæring til, og den vil ikke ændre på de faktiske forhold, så længe Færøerne er en del af det danske rige.

Venstre kan derfor ikke støtte beslutningsforslaget. Og på Kristeligt Folkepartis vegne skal jeg sige, at de heller ikke kan støtte beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Blot et enkelt spørgsmål til Venstre: Har det færøske folk efter Venstres opfattelse på noget tidspunkt accepteret grundlovens § 19, og hvornår er det i så fald sket?

(Kort bemærkning).

Pia Larsen (V):

Da det færøske folk er en del af det danske rige, gælder grundloven også for det færøske folk, så der har ikke været tale om, at man skulle have accepteret det. Det har bare været sådan.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jamen vi kommer da ikke uden om, at det lige præcis er denne kolonisation, som er årsag til problemet. Det har været sådan, og derfor er der ingen grund til at diskutere det, og der har ikke været nogen grund til, at det færøske folk skulle acceptere grundloven, for sådan er det bare.

Men udgangspunktet er, at det færøske folk ikke har accepteret grundloven, og derfor er det at vende tingene på hovedet at sige, at det færøske folk på en eller anden måde skal være forpligtet af noget, som står i den grundlov. Det er i hvert fald ikke vores opfattelse. Derfor ligger det klart i det her forslag, at Danmark lige så godt først som sidst kan anerkende, at det er det færøske folk uden nogen godkendelse eller accept fra Danmark, der kan træffe beslutning om sin egen fremtid, og at det sådan set er fuldstændig ligegyldigt, hvad Danmark og det danske Folketing beslutter efterfølgende.

(Kort bemærkning).

Tórbjörn Jacobsen (TF)

Jeg tror, at også ordføreren for Venstre, fru Pia Larsen, har gjort den samme misforståelse som statsministeren. Jeg vil gentage: Dette handler ikke om, hvorvidt det siddende Folketing siger ja eller nej til færøsk suverænitet. Dette handler om, hvilken myndighed der har retten til at bestemme den fremtidige stilling, når tiden er moden til at træffe denne afgørelse, det færøske folk eller den danske stat.

Når det fremføres og har været fremført, at man er rede til at respektere et ønske, når det kommer, siger man jo, at myndigheden er her i Folketinget. Det er Folketinget, der har den endelige afgørelse, mener man. Det færøske folks afgørelse er et ønske, der kan stilles til Folketinget. Men det færøske folk har aldrig nogen sinde anerkendt eller vedtaget den danske grundlov som sin egen grundlov – nu, da grundloven kom på dagsordenen – vi har aldrig nogen sinde frivilligt undergivet os den danske statsmagt. Derfor kan det ikke være Folketinget, der er den øverste myndighed i denne sag.

Derfor har det færøske folk den ret, der kaldes folkenes selvbestemmelsesret, og som Danmark i øvrigt har været varm fortalere for i andre sammenhænge. Og når man nu siger, at man vil respektere et ønske fra Færøerne, hvorfor vil man så ikke anerkende Færøernes folkeretlige selvbestemmelsesret? Hvad er problemet?

(Kort bemærkning).

Pia Larsen (V):

Jeg må gentage, at det færøske folk bestemmer her. Og hvis det færøske folk har lyst til at tilkendegive en måske lidt sen fortørnelse over, at man ikke er blevet spurgt om grundloven, ja, så kunne det være – er jeg lige ved at sige – at lagtingsvalget for nylig var faldet anderledes ud.

Kl. 22.30

Jeg tror ikke, at man generelt på Færøerne anser det som et problem, at man ikke er blevet spurgt om grundloven. Grundloven fra 1849 blev ikke vedtaget ved folkeafstemning. Man brugte ikke så meget folkeafstemninger dengang, så vidt jeg er orienteret. I Danmark blev man heller ikke spurgt om det, så på den måde er der altså en total ligestilling mellem den færøske befolkning og den danske befolkning.

Efter at man så havde indført ved lov, at nu skulle der være folkeafstemning om grundloven, har der både i Danmark og på Færøerne været holdt folkeafstemning om de ændringer, der har været i grundloven, senest i 1953. Så der er altså ikke noget usædvanligt i, at man ikke har fået spurgt den færøske befolkning, for man spurgte heller ikke den danske befolkning i 1849.

(Kort bemærkning).

Tórbjörn Jacobsen (TF):

Det er bare et faktum, at det færøske folk aldrig har godkendt at komme ind under den danske grundlov. Og lad mig dertil tilføje, at vi havde en folkeafstemning i 1946 om løsrivelse eller at blive under den danske krone, og det faldt således ud, at der blev flertal for løsrivelse, og folkeafstemningen blev forkastet fra dansk side.

Siden havde vi forhandlinger om suveræniteten i år 2000, og problemet i de forhandlinger var, at vi ikke kunne blive godkendt som ligestillede forhandlingspartnere, og derfor strandede forhandlingerne.

Når fru Pia Larsen siger, at det vil være en umulig opgave for Danmark at henvende sig til FN i denne her sag, burde det være lige så let at henvende sig til FN med dette forslag, som f.eks. da den fhv. udenrigsminister, hr. Niels Helveg Petersen, skrev således til den danske FN-mission i New York, hvor man beder dem om at henvende sig til FN's sekretariat med følgende: Færøerne er en del af det danske kongerige, men har et vigtigående selvstyre med beføjelser, hvad angår regulering af Færøernes indre anliggender. Hjemmestyret har ingen kompetence til at optræde på det folkeretlige plan, medmindre dette er bemyndiget af regeringen i overensstemmelse med hjemmestyreloven af 1948 og ligger inden for rammerne af grundloven.

Det her kunne man i hvert fald finde ud at sende til FN.

(Kort bemærkning).

Pia Larsen (V):

Jeg må desværre gentage, at denne her diskussion måske er lidt malplaceret at tage lige nu i det danske Folketing. Den diskussion bør tages på Færøerne. I det øjeblik det færøske folk ønsker, at vi skal fortsætte diskussionen i Danmark, fordi de ved en folkeafstemning har tilkendegivet, at de gerne vil have et ændret tilhørsforhold eller en total løsrivelse fra Danmark, ja, så kan vi tage den her diskussion i det danske Folketing. Og det er Venstre til enhver tid rede til.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Sidste korte bemærkning til hr. Tórbjörn Jacobsen.

(Kort bemærkning).

Tórbjörn Jacobsen (TF)

Det er den danske statsmagt, der repræsenterer det færøske folk internationalt, derfor kan denne kamp ikke kæmpes på Færøerne. At den danske stat giver det internationale samfund forkerte oplysninger om det færøske folks stilling, f.eks. som det, jeg lige har læst op fra, og påstår, at vi er en integreret del af Danmark uden egne rettigheder, kan vi heller ikke gøre noget ved på Færøerne.

Denne sag handler om Færøernes folkeretlige status, og det er ikke en sag, der kan løses internt på Færøerne. Derfor vil jeg anmode Folketinget om at bede regeringen om at sende denne meddelelse til De Forenede Nationer om, at det færøske folk har deres selvbestemmelsesret intakt.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Så er det næste ordfører, hr. Henrik Sass Larsen.

Henrik Sass Larsen (S):

Hvis det færøske folk ønsker fuld suveræniteten, er det Færøerne selv, som afgør dette spørgsmål. Det er Socialdemokratiets holdning, ligesom det er kommet til udtryk gennem en lang række debatter i Folketinget igennem de seneste år.

Hvis et politisk flertal og en efterfølgende folkeafstemning på Færøerne måtte ønske det, vil vi ikke stille os i vejen herfor. Men vi vil beklage det. For i Socialdemokratiet mener vi faktisk, at vi har et værdifuldt historisk og aktuelt fællesskab, at vi hører sammen som folk, og at vi også i fremtiden vil have stort udbytte af dette fællesskab – et fællesskab, der har berøringsflader i fa-

milier, i arbejdslivet, på uddannelsesstederne og mange andre steder.

Kl. 22.35

Det betyder til gengæld ikke, at det her fællesskab ikke kan moderniseres og udvikles. Også her vil vi i Socialdemokratiet være konstruktive over for sådanne tiltag, hvad enten det gælder overdragelse af flere opgaver til hjemmestyret eller nye udviklingsaftaler til fordel for at styrke fællesskabet.

Beslutningsforslaget springer imidlertid alle de her forudsætninger over og indebærer reelt, at der allerede på Færøerne er taget stilling til, at man ønsker fuld suverænitæt. Dette er som bekendt ikke tilfældet, og derfor vil vedtagelsen af beslutningsforslaget være imod den selvbestemmelse, som det færøske folk har retten til, nemlig hvorvidt man ønsker fuld suverænitæt.

Derfor kan Socialdemokratiet ikke støtte det her forslag.

Jesper Langballe (DF):

Ingen, der har besøgt Færøerne og lært færingerne at kende, kan være i tvivl om, at denne befolkning på kun godt 45.000 mennesker udgør et sluttet folk. Ja, befolkningen har alt, hvad et folk eller en nation skal have, nemlig et eget sprog og en egen historie, der selvsagt er forbundet med de nordiske brødre nationers, en stor litteratur, en fremragende malerkunst og først og fremmest en markant selvforståelse som folk.

Det ville klæde den danske regering at give et klokkeklart svar på dette principielle spørgsmål: Ja, Færøerne er et folkeretligt subjekt. Jeg vil endog tilføje, at danske politikere, som uanfægtet sælger danskernes førstefødselsret til Den Europæiske Union, kunne lære af færingerne at besinde sig på, hvad det er at være et folk. Det kunne være et vægtigt dansk udbytte af rigsfællesskabet. Så langt kan vi altså følge forslagsstilleren.

Men herefter forekommer det os, at begrebsforvirringen sætter ind for hr. Tórbjörn Jacobsen. Han mener, at det er et overgreb, at den tidligere regering insisterede på, at »forhandlinger med Færøerne om færøsk suverænitæt var et rent dansk indenrigspolitisk anliggende.« Jamen det er det da, indtil færingerne ved en folkeafstemning har besluttet sig til at blive en suveræn stat. Det kan det færøske folk netop som et folkeretligt subjekt afgøre. Og der er, som statsministeren har sagt, enighed i det danske Folketing om, at en sådan afgørelse vil blive respekteret.

Selvfølgelig er forhandlingerne indtil da ikke et rent dansk, men netop et indenrigspolitisk anliggende, eftersom Færøerne er en del af det danske rige med bl.a. medlemmer af det danske Folketing. Denne status gælder selvfølgelig også i forhold til internationale institutioner. Det er almindelig logik. Derfor må vi stemme nej til beslutningsforslaget.

Bolden er helt på færingerens bane. Hr. Tórbjörn Jacobsen må skaffe sig sit flertal på Færøerne. Vores respekt for færingerne som brødre nation og som folkeretligt subjekt tilsiger os, at den afgørelse ikke tilkommer det danske Folketing.

Det var en betændt sag, at den daværende regering i 1946 overhørte det ganske vist spinkle flertal, der stemte for løsrivelse og nøjedes med et par år efter at lade Færøerne få en hjemmestyrelø. Men hr. Tórbjörn Jacobsen mener da vel ikke, at Folketinget uden videre i dag skulle sætte afstemningsresultatet fra 1946 i kraft?

Den aktuelle spænding mellem Danmark og Færøerne forekommer os at ligge et andet sted, nemlig i den arrogance, som den tidligere statsminister udviste over for den færøske delegation under forhandlingerne om den økonomiske afvikling af bloktilskuddene i forbindelse med en eventuel selvstændiggørelse af Færøerne.

Når færingerne ønskede at stå økonomisk på egne ben, så var det en dårlig behandling af et brødre folk at håne dem som nassere, fordi færingerne ønskede en overgangsordning på 15 år i stedet for på 4 år. Resultatet var jo under alle omstændigheder i den sidste ende blevet, at tilskuddene ophørte.

Det spørgsmål skulle selvfølgelig forhandles, men den daværende statsminister, hr. Poul Nyrup Rasmussen, kunne have gennemført det på en værdig og høflig måde. At dette intermezzo så fulgte efter Den Danske Banks og Finanstilsynets skandaløse sjakren med de færøske bankkunder med regeringens velsignelse skulle ikke bidrage til at gøre færingerne mere venligt stemt over for Danmark.

Kl. 22.40

Vi håber, at den nuværende regering under en eventuel senere forhandling af samme art vil optræde mere værdigt og undlade den slags unødige ydmygelser af færingerne.

Jeg vil føje den personlige betragtning til, at en rolig og værdig ophævelse af det nuværende rigsfællesskab eventuelt til fordel for en union med et fælles kongehus, hvad ved jeg, måske godt kunne blive en lykke for begge parter og

især for det gode forhold imellem dem. Der har fra dansk side været udvist for megen arrogance, og der har fra færøsk side været for megen martyrtilbøjelighed til at give danskerne skylden for alle ulykker, hvilket det aktuelle beslutningsforslag vist godt kan tages som eksempel på.

Men afgørelsen er helt færingernes egen.

(Kort bemærkning).

Tórbjørn Jacobsen (TF)

Jeg vil takke hr. Jesper Langballe for, at han anerkendte Færøerne som et folkeretligt subjekt. Så må jeg endnu en gang minde om, at dette forslag ikke handler ikke om løsrivelse. Det handler om, at Danmark skal anerkende det færøske folks ret til at træffe afgørelse om egen fremtid som øverste myndighed.

Når man siger, at Folketinget vil tage en færøsk beslutning til efterretning, siger man samtidig, at det er Folketinget, der har det sidste ord, og det er det, der er stridens kerne. På Færøerne anerkender vi ikke, at det er Folketinget, der er den øverste myndighed i denne sag. Vi mener, at det er det færøske folk. Vi mener også, at vi har ret til jævnbyrdig folkeretlig forhandling om vores selvstændighed. Vi mener ikke, at spørgsmålet om færøsk selvstændighed er en indenrigspolitisk dansk sag. Vi mener, at det er en international sag.

Når vi ser tilbage på forhandlingerne i 2000 med den forhenværende regering, var det jo således, at det landsstyre, der havde 60 pct. af lagtingsmedlemmerne bag sig, kom til forhandlingerne med et krav om færøsk suverænitet. Lad mig fastslå det. Problematikken i forhandlingerne og det, at forhandlingerne strandede, kom af, at den danske regering ikke ville anerkende Færøerne som et folkeretligt subjekt, netop det, som hr. Jesper Langballe siger at han ville anerkende, hvis det kom dertil.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF)

Jeg synes, der sker en kortslutning for hr. Tórbjørn Jacobsen svarende til, at hr. Tórbjørn Jacobsen i sine bemærkninger til beslutningsforslaget klandrer den danske regering for, at den ikke har forhandlet med færingerne som den ene ligeberettigede part med den anden.

Men der er jo ikke tale om ligeberettigede parter, før færingerne har effektueret deres status som folkeretligt subjekt ved at beslutte ved en folkeafstemning, at Færøerne vil være en

selvstændig stat. Indtil det sker, er færingerne en del af det danske rige og underlagt den danske overhøjhed. Det bliver man da nødt til at acceptere.

Det er lidt svært at se, hvad problemet er, i betragtning af at både regeringen og hele Folketinget har en konsensus om, at man vil rette sig fuldstændigt efter færingernes ønsker.

(Kort bemærkning).

Tórbjørn Jacobsen (TF)

Der er vist mange kortslutninger her i aften. Det er jo sådan, at vi har haft folkeafstemningen om det her spørgsmål, og det var godt nok i 1946, men en folkeafstemning er en folkeafstemning, som står ved magt, indtil der har været en ny folkeafstemning.

Hvis det var sådan i 1946, at forslaget om at blive inden for det danske rige havde fået ja, så havde vi brugt selvbestemmelsesretten på daværende tidspunkt, men det gjorde vi ikke. Derfor har vi den stadig væk.

Men problemet i 2000 var, at man ikke kunne sidde og forhandle om et lands suverænitet, da man ikke var en ligeværdig partner i forhandlingerne. Det fik vi jo senere stadfæstet, da vi prøvede at tage kontakt til FN for at få en international observatør med i forhandlingerne. Lige så snart FN havde fået brevet med ansøgningen, fik vi svar fra den danske regering, der sagde, at Færøerne ikke havde nogen international status, men var et folkesamfund i det danske rige.

Kl. 22.45

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL)

Det er et spørgsmål til hr. Langballe, for jeg synes egentlig, at det må være ret klart: Hvis der gennemføres en folkeafstemning på Færøerne, og hvis der dér er et flertal for løsrivelse fra Danmark, er det så Dansk Folkepartis opfattelse, at den beslutning efterfølgende skal konfirmeres i det danske Folketing for at have gyldighed?

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF)

Først til hr. Tórbjørn Jacobsen, som nu kører frem med folkeafstemningen fra 1946: Jamen jeg er da enig med hr. Tórbjørn Jacobsen i, at det for så vidt var en folkeretlig uhyrlighed, at man simpelt hen overhørte den folkeafstemning. Men hr. Tórbjørn Jacobsen mener dog vel alligevel ikke – eller gør han? – at den folkeafstemnings resultat så uden videre skulle gøres gæl-

dende i dag? Det tror jeg ikke at færingerne ville acceptere.

Så vil jeg sige noget om det at være ligeværdige parter i forhandlingerne. Det kunne man være i kraft af, at den daværende statsminister havde udvist lidt høflighed, havde taget pænt imod delegationen og sagt: Hvad kan jeg hjælpe jer med, kære venner.

Det skulle han have gjort i stedet for at rende ud til pressemøder hele tiden for at bagtale færingerne. Men reelt var der jo ikke tale om ligeværdige parter. Færingerne er en del af rigsfællesskabet og henvendte sig til deres statsministre, og det bliver han ved med at være, indtil færingerne ved en folkeafstemning har bestemt noget andet.

Til sidst til hr. Søren Søndergaard: Ja, hvis den beslutning tages på Færøerne – men det er jo rent formalia – vil jeg nok mene, at forfatningsretten betyder, at den så skal konfirmeres i det danske Folketing, og det vil den jo blive. For det første skal jo både Danmark og Færøerne tage stilling til en adskillelse, det siger sig selv, og for det andet skal rigsfællesskabet som sådan naturligvis tage stilling til adskillelsen.

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Sidste korte bemærkning til hr. Tórbjörn Jacobsen.

(Kort bemærkning).

Tórbjörn Jacobsen (TF)

Til hr. Jesper Langballe: Nu kan færingerne ikke anlægge deres liv alt efter, hvor høflig eller uholdelig statsministeren til enhver tid er. Sådan kan et land ikke bygge sin fremtid.

Men det er bare et faktum, at der ikke var ligeværdighed i forhandlingerne. Godt nok taler vi om folkeafstemningen fra 1946, men det var jo således, at alle selvstyreparterne op til lagtingsvalget i debatten i valgkampen kørte frem med, at det var suveræniteten, der nu var det afgørende for samtlige selvstyreparter, og det blev en del af koalitionsaftalen. 60 pct. af folket og 60 pct. af lagtingsmedlemmerne stod bag delegationen, der tog ned til Danmark, med henblik på forhandlingerne om den færøske suverænitæt, og den strandede på grund af uligeværdighed imellem parterne.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil godt takke hr. Langballe for det klare svar og samtidig understrege, at det så lige præcis er

her, der er uenighed og forskel. For jeg forstår da godt, at man fra færøsk side lige præcis anser det for en fortsættelse af hele kolonipolitikken, at man er i en situation, hvor en beslutning på Færøerne om at blive selvstændige skal godkendes og accepteres i Danmark, i stedet for at man fra dansk side klart understreger, at den beslutning er Færøernes egen. I det øjeblik beslutningen er truffet på Færøerne, er beslutningen truffet, og det, der så bare mangler, er et internt dansk anliggende omkring tilpasninger af diverse love og regler, herunder sammensætning af Folketinget.

Kl. 22.50

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Nej, må jeg sige til hr. Tórbjörn Jacobsen, ligeværdighed mellem parterne er der ikke, og det kan der ikke være rent forfatningsretligt, når Færøerne henvender sig til deres statsministre, for det er han altså, indtil færingerne selv har truffet beslutningen om at rive sig løs.

Og så vil jeg sige, at jeg synes faktisk hele denne her teoretisering er et udtryk for et ønske om at påtage sig et martyrium, der overhovedet ikke er dækning for.

Til sidst vil jeg sige til hr. Søren Søndergaard, at jeg synes egentlig, at det er hr. Søren Søndergaard, der gør det her til et kolonispørgsmål ved at fremstille det som en kolonikrig, hvor Færøerne skal rive sig løs, og så er den sag færdig. Men sådan hænger tingene jo ikke sammen. Der er tale om et rigsfællesskab; der er tale om to venner, to parter, der har fulgtes ad i et forfatningsretligt fællesskab mange år, som muligvis skilles, og det skal begge parter og rigsfællesskabet som sådan da tage stilling til, det siger da sig selv.

Gitte Seeberg (KF):

Spørgsmålet om det færøske folks selvbestemmelsesret har været behandlet adskillige gange her i Folketinget.

Beslutningsforslaget og også debatten indtil nu indeholder mange interessante teoretiske betragtninger, men jeg vil nøjes med at koncentrere mig om det væsentlige, nemlig spørgsmålet om Færøernes suverænitæt.

Det Konservative Folkepartis holdning er klar. Vi er glade for rigsfællesskabet og for det nære forhold til Færøerne og færingerne. Vi nærer med andre ord ikke noget selvstændigt ønske om, at Færøerne skal være selvstændigt.

Skulle et flertal blandt den færøske befolkning imidlertid ønske, at Færøerne i fremtiden skal være selvstændigt, vil vi ikke modsætte os dette.

Det, den tidligere regering tilkendegav, og det, den nuværende regering tilkendegiver, støttede vi dengang, og det støtter vi nu. Det er også det, der er fremgået af statsministerens besvarelse.

Hvis det danske Folketing måtte få en henvendelse om selvstændighed, efter at der er truffet beslutning om noget sådant på Færøerne, må vi tage sagen op i overensstemmelse med grundlovens bestemmelse herom. Jeg kan så allerede nu tilkendegive, at skulle der komme en sådan henvendelse, vil Det Konservative Folkeparti støtte færingernes ønske, men beslutningsforslaget, som det foreligger her, kan vi ikke støtte.

Aage Frandsen (SF):

Forslaget afspejler en meget interessant problemstilling, for man kan anskue den rent juridisk og statsretligt, og man kan anskue den ud fra noget mere følelsesmæssigt, at mennesker også er andet end jura og kan forholde sig til andet end jura.

Man kan selvfølgelig godt sige, som statsministeren gør, at forslaget ingen praktisk betydning har, men her i livet er det sådan, at selv om noget ikke har praktisk betydning, kan det godt have betydning alligevel. Og når forslagsstilleren fremhæver, at det her har betydning for forslagsstilleren og de synspunkter, som forslagsstilleren står for, har det altså betydning. Men man kan godt sige, at det ingen praktisk betydning har.

Man kan altså anskue det rent statsretligt og sige, at vi har et rigsfællesskab, som består af tre riger, som er ligeberettigede parter. Det ene af dem er godt nok større end de to andre, og det ene af dem har 175 mandater i Folketinget, mens de to andre hver har to mandater, så man kan jo ikke sige, at det er helt lige.

Kl. 22.55

Derfor er det i virkeligheden et spørgsmål, om man fra dansk side skulle tilkendegive, at selv om der er et rigsfællesskab og en statsforfatningsret, som vi kender den i dag, kunne man godt sige, at det vil man ikke slå på, når den tid kommer, hvis den kommer, hvor det færøske folk ønsker suverænitet. Der er jo ikke tvivl om, at færingerne er et folk, og så er det spørgsmålet, hvilket konsekvenser det har at være et folk. Det har jo helt klart for Færøerne en betydning,

nemlig at man har folkesuverænitet i henhold til FN.

Derfor synes jeg altså, at det er en meget alvorlig problemstilling, der rejses, og jeg synes, det er forkert, hvis Folketinget bare siger, at det ingen praktisk betydning har, så det behøver vi ikke at forholde os til nu, men vi venter og ser, om der kommer en henvendelse eller der ikke gør, for det har altså betydning for den part, det drejer sig om, nemlig det færøske folk, at blive anerkendt som et folk. Derfor betragter vi altså forslaget som ganske interessant og også ganske alvorligt ment.

Hvis nu det her var foregået i en anden del af verden for 20-30 år siden, hvordan ville vi så have forholdt os til det, hvis det var Storbritannien, Belgien eller et andet land, som enten ved have erobret et andet land eller ved at have overtaget et land, som det er tilfældet for Færøernes vedkommende – det var Norge, der erobrede det, og så fik vi det med i købet, og så afgav vi det ikke, da vi afgav Norge – som havde situationen? Jeg tror godt, at jeg ved, hvordan vi ville have forholdt os til det, og det synes jeg også at vi skal tænke ind i vores hoveder, så vi ikke opfører os som en storebror.

Vi er jo et fællesskab, og der har været folkeafstemninger og sådan noget, vi glemte godt nok ligesom den i 1946, og vi har hele tiden haft fælles grundlov, men hvor meget har Færøerne godkendt den grundlov, som er Danmarks Riges Grundlov, hvor megen godkendelse har der ligget deri? Hvis vi havde haft en tilsvarende godkendelse andre steder i verden, ved jeg godt, hvad vi ville have svaret.

Derfor synes jeg, at det her forslag afspejler en meget vigtig problemstilling, og jeg synes, det er vigtigt at få boret i en enkelt ting omkring det her med, om man kan gøre det, om det er et problem i forhold til, hvad FN har gjort. Er det ikke det, er der ingen tvivl fra vores side, og selv om der eventuelt er noget, der er lidt problematisk i det, synes jeg, at det er så vigtigt at anerkende et folk, når et folk er et folk.

Jeg ville i hvert fald, hvis jeg var en del af det færøske folk, anerkendes som et folk på den måde, som også forslagsstilleren ønsker. Derfor er vi meget positive over for forslaget.

(Kort bemærkning).

Tórbjörn Jacobsen (TF)

Nu startede hr. Jesper Langballe før i folkeretten og endte i statsretten, men jeg må sige, at jeg er meget glad for det indlæg, hr. Aage Frandsen

kom med, for han har forstået problematikken, og forstår jeg ham ret, kan han give sin tilslutning til det her forslag.

Det er ikke helt rigtigt, når det siges, at det ingen praktisk betydning har. Vi brugte selvbestemmelsesretten i 1946, for at komme dertil igen, til løsrivelse, og den daværende danske statsminister udtalte i Land og Folk den 16. september, altså to dage senere: Når der er et flertal for løsrivelse, så må vi skilles. Det har vi lovet færingerne, og vi kan ikke omfortolke eller lade fare en afstemning, hvis den ikke passer os.

Vi ved, eller vi burde vide, at statsministeren blev desavoueret og talt ud af sagen. Andre tog fat i den, og det færøske Lagting blev sendt hjem. Og i 2000 strandede forhandlingerne på ny, fordi vi ikke havde fået de her ting på plads. Derfor har det praktisk betydning at få de her ting på plads, således at vi har ligeværdighed i forhandlingerne, når vi igen mødes om den færøske suverænitet.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Som argument mod forslaget kan man jo fremføre, som nogle har gjort, at det ingen praktisk betydning har. Men jeg synes, at de, der argumenterer for det, skulle se på: Hvilket problem er der i at vedtage det? Er der nogle problemer i det? Og hvis der ikke er problemer i det, synes jeg, at man har en god sag.

Kl. 23.00

Der, hvor vi fra dansk side har en interesse, når vi er to folk, det færøske og det danske folk, er selvfølgelig i forhold til overgangsbestemmelsen. Og det er klart, at hvis man f.eks. fra færøsk side siger, at man gerne vil have 10 år eller 15 år, eller hvor meget det er, kan det være, at man fra dansk side siger, at vi ønsker færre år. Det er den danske interesse i den her situation. Ellers mener jeg ikke, at den danske interesse er der.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Hr. Aage Frandsen mener, at man kan se bort fra det der med den praktiske betydning og se på, hvad beslutningsforslagsstilleren selv mener, og så rette sig ind efter det, når det nu betyder så meget for færingerne. Det kan man bare ikke, for sagen er jo den, at forslagsstilleren har et problem, ikke med det danske Folketing, men med færingerne. Det er færingerne, der endnu ikke har kunnet samle et flertal for selvstændighed.

Jeg prøvede at give udtryk for, at jeg ønsker færingerne al muligt held med at samle det flertal. Jeg tror ikke, det vil være nogen dårlig løsning, men det er jo ikke mit problem. Det er heller ikke det danske Folketings problem. Og det kan ikke nytte noget, at man vil konvertere et rent færøsk problem til det danske Folketing og så regne med, at det på den måde bliver løst, for det bliver det ikke.

(Kort bemærkning).

Tórbjörn Jacobsen (TF)

Nu spurgte hr. Aage Frandsen, om der var noget problem i, at det her forslag blev vedtaget. Det kan der som sådan slet ikke være. Det er bare en dansk anerkendelse af, at det færøske folk har sin ubegrænsede selvbestemmelsesret intakt.

Nu bliver der ligesom sagt, at det færøske folk ikke har flertal for sådan suverænitet, men det passer ikke. Vi havde et lagtingsvalg i 1998, der gav 60 pct. Der var 19 ud af 32 lagtingsmedlemmer, der stod bag kravet om suverænitet. Og vi havde et lagtingsvalg nu den 30. april, og selvstyreparterne fik 17 af 32 medlemmer i Lagtinget. Så der er stadig væk et selvstyre flertal i det færøske Lagting, skal jeg lige hilse og sige.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Man kan sige, at et forslag ingen praktisk betydning har, og derfor behøver man ikke vedtage det. Over for det står et andet synspunkt, for det kan være, at et forslag har en anden betydning, nemlig en betydning i forhold til – skal vi sige – et folks følelse.

Det, jeg synes, der er interessant at få undersøgt nærmere, er, om der overhovedet er et problem i, at et folk, selv om det tilhører et rigsfællesskab og hører under et eller andet fællesskab, anerkendes som et folk, uanset om det ønsker at være selvstændig nation eller ej. Det er jo det, der er pointen i det.

Derfor synes jeg, at man skal tage forslagsstilleren alvorlig i stedet for at meddele, at det her ingen praktisk betydning har, og det behøver man så ikke at vedtage. Det vil jeg gerne have boret nærmere i. Jeg vil gerne have en vurdering af det mere folkeretlige og også mere principielle i forhold til, hvad vi kender andre steder.

Det skylder man respekten for andre, for det kan jo godt være, at man har et folk, som har deres suverænitet, men at det bare ikke er kommet til udtryk ved, at de ønsker en selvstændighed.

Man kan godt være et selvstændigt folk, selv om man hører til et eller andet fællesskab.

Det er den problemstilling, som jeg synes er interessant, og jeg er helt sikker på, at vi fra dansk side ville have syntes, at det var interessant, hvis det var i Afrika. Jeg mener sådan set, at man skal tage det alvorligt, for det her ligger os nærmere. Vi skulle under alle omstændigheder tage det alvorligt, også hvis det var i Afrika.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Hr. Tórbjørn Jacobsen for den sidste korte bemærkning, og derefter hr. Jesper Langballe.

Kl. 23.05

(Kort bemærkning).

Tórbjørn Jacobsen (TF)

Det ville nok være en god idé, som hr. Aage Frandsen siger mellem linjerne, at man i det udvalg, hvor forslaget nu engang kommer til diskussion, tager eksperter ind og får debatteret alle de her teoretiske begreber.

Det er nu sådan, at vi endnu ikke har fået en koalition op at stå på Færøerne på ny efter lagtingsvalget, så vi ved ikke, hvad det nye landsstyres politik bliver på det her område. Det får vi formentlig at vide inden for en uge eller to.

Det her forslag drejer sig ikke om færøsk løsrivelse. Det er bare et spørgsmål om, at Danmark over for De Forenede Nationer skal erklære, at Færøernes folk har ubegrænset selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten. Det vil sige, at når et færøsk landsstyre engang har erklæret den politik, at de vil have den færøske suverænitet, er man en ligeværdig forhandlingspartner og anerkendt på internationalt plan som sådan.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Jeg tror da nok, jeg i allerhøjeste grad har taget forslagsstilleren og hans anliggende alvorligt, idet jeg har opfordret regeringen til at give et klokkeklart, bekræftende svar på det spørgsmål: Er Færøerne et folkeretligt subjekt? Men der sker altså en kortslutning, når man derfra siger, det betyder, at der dermed ligger et potentiale, der hedder ubegrænset selvbestemmelsesret. Det betyder jo ikke, at man statsretligt har den. At folkeretten siger, at det kan man have, betyder jo ikke, at man statsretligt har den.

Jeg vil spørge hr. Tórbjørn Jacobsen, om ...

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Spørgsmålet skal rettes til hr. Aage Frandsen som ordfører.

Jesper Langballe (DF):

... det, at der er et selvstyreflertal i det færøske Lagting, betyder, at vi, der er til stede her, sådan uden videre kunne blive enige om, at nu er Færøerne en selvstændig nation. Det giver da vist ikke ret meget mening.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Der er selvfølgelig overhovedet ikke tvivl om, hvordan det statsretligt hænger sammen. Det er jo fastlagt af grundloven. Så det er et spørgsmål om, hvordan man folkeretligt kan forestille sig det.

Jeg medgiver gerne, at hr. Langballe også tog forslagsstilleren alvorligt, og jeg mener, at forslagsstilleren har rejst et problem, som er både politisk interessant og i det hele taget folkeretligt interessant, men det er også værd at tage alvorligt, fordi der er nogle mennesker, der har et ønske om at blive anerkendt som et folk i forhold til, hvad det indebærer.

Det betyder ikke, at bare fordi man er et folk, vil man have sin suverænitet. Det er to forskellige ting. Jeg har hele tiden forstået forslagsstilleren sådan, og jeg tror, det er rigtigt forstået, at det intet har med suverænitet at gøre – det kan det få senere hen – men det er det at blive anerkendt, så man i en forhandlingssituation i højere grad er en ligeberettiget part, forslagsstilleren gerne vil, og så er det spørgsmålet: Er der noget til hinder for, at Danmark gør det, som forslagsstilleren ønsker?

Det synes jeg er mere interessant end at sige, det ingen praktisk betydning har, for det har en betydning for de pågældende, i hvert fald for forslagsstilleren.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Så er det hr. Morten Helveg Petersen som ordfører.

Morten Helveg Petersen (RV):

Da Det Radikale Venstres ordfører på området ikke har mulighed for at være til stede, skal jeg på hans vegne sige følgende:

Det Radikale Venstres grundlæggende princip er, at hvis den færøske befolkning ønsker suverænitet, er det også et ønske, Det Radikale Venstre vil respektere. Det har den tidligere re-

gering, SR-regeringen, tilkendegivet, at man vil respektere.

Vi læner os også op ad den vedtagelse fra forespørgselsdebatten den 9. maj 2001, hvori følgende passage indgår:

»Folketinget tilkendegiver, at det er den færøske befolkning, der afgør Færøernes fremtidige tilknytningsforhold til Danmark. Det gælder såvel et ønske om at etablere en suveræn stat som et ønske at udvikle samarbejdet inden for rigsfællesskabet.«

På den baggrund kan Det Radikale Venstre ikke støtte forslaget.

Kl. 23.10

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Så er det hr. Søren Søndergaard som ordfører.

Søren Søndergaard (EL):

For Enhedslisten er spørgsmålene om folkenes selvbestemmelsesret en helt afgørende grundpille i opbygningen af en ny og retfærdig international retsorden. Kun ved at anerkende folkenes selvbestemmelsesret kan man imødegå national undertrykkelse, konflikter og uro. Kun ved at anerkende folkenes selvbestemmelsesret kan man bidrage til løsning af århundredgamle konflikter på grundlag af demokrati og ligeberettigelse.

Skønt folkenes ret til selvbestemmelse som princip er logisk og enkelt, skal det også tilføjes, at i konkrete situationer kan det være umådeligt vanskeligt at omsætte til konkret politik. Det gælder ikke mindst i lande og områder, hvor forskellige folk er flettet ind i hinanden, og hvor demagoger kan erobre ønsket om selvbestemmelse og drive det ud i en absurd logik om etniske udrensninger.

Et folks ret til selvbestemmelse må aldrig ske på ryggen af et andet folks ret til selvbestemmelse. Det viser erfaringerne fra Balkan med al ønskelig tydelighed. Men det danske kongerige er jo ikke Balkan. Vi består af tre klart adskilte lande og folk, som kun er blevet bragt sammen under den danske krone som et resultat af Danmarks fortid som sømagt og koloniherre. Derfor skylder Grønland og Færøerne ikke Danmark noget som helst. Om de ønsker at forlade det såkaldte rigsfællesskab er ikke alene deres helt egen afgørelse, men også deres soleklare ret, og det ganske uden nogen efterfølgende godkendelse fra dansk side.

Efter Enhedslistens opfattelse skal dette igen og igen understreges af det danske Folketing og

den danske regering, og samtidig skal det klart erklæres, at i det omfang Grønland og Færøerne vælger den vej, så ønsker vi dem ikke bare lykke til, men forpligter os aktivt til at bidrage også økonomisk til at gøre overgangen til selvstændighed så smertefri og så vellykket som overhovedet muligt.

I forlængelse af ovenstående støtter Enhedslisten det fremsatte forslag.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Jeg blev så glad, da hr. Søren Søndergaard begyndte på sin ordførertale og sagde, at han går ind for folkenes selvbestemmelsesret. Det lød som liflig musik i mine, og jeg vil gerne sige i Dansk Folkepartis ører, for det er faktisk det, der er fuldstændig centralt for os.

Men jeg må så indrømme, at jeg tabte underkæben lidt, da jeg fik at vide, at folkenes selvbestemmelsesret er et middel til at skabe en ny international retsorden. Det er dog utroligt, at hr. Søren Søndergaard ikke kan se, at de to ting er absolut modsætninger. Hvis man har en international retsorden, så har folkeslagene jo netop ikke deres egen nationale retsorden, og så gælder folkenes selvbestemmelsesret ikke.

(Kort bemærkning).

Torbjørn Jacobsen (TF)

Det skal være meget kort. Det ser ud til, at jo længere ud vi kommer på venstrefløjen, des større forståelse har mit forslag.

Så jeg har kun en bemærkning til hr. Søren Søndergaard: Tak!

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Vi må holde sammen på venstrefløjen; det er jo klart nok.

Til hr. Jesper Langballe: Jeg anerkender fuldstændig, at hr. Langballe ikke forstår det ræsonnement, jeg kom med. Men efter vores opfattelse er det præcis sådan, at det, at der ikke er undertrykte folk, det, at folk har deres selvbestemmelsesret, er det, der giver mulighed for, at frie folk kan samarbejde, og at det er det, der giver mulighed for, at man kan skabe en international retsorden.

Det er bl.a. derfor, vi fra Enhedslistens side gang på gang har understreget, at der ikke er behov for mindre internationalt samarbejde, men for mere internationalt samarbejde. Det er derfor, vi gang på gang har understreget, at der ikke

er behov for mindre forpligtende internationalt samarbejde, men for mere forpligtende mellemstatsligt samarbejde. Det vil sige, at lande, selvstændige nationer har mulighed for at samarbejde stadig tættere om problemer, som er grænseoverskridende. Så for os er der ingen modsætning dér. Jeg forstår naturligvis, at det er der for Dansk Folkeparti. Det er derved, at der er en stor forskel mellem Enhedslisten og Dansk Folkeparti.

Kl. 23.15

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Hr. Søren Søndergaard plejer faktisk at kunne forstå almindelig logik, men jeg vil sige, der ikke var logisk hoved eller hale i det her svar.

Vi har været inde i lidt teoretiske diskussioner om, hvad nu, hvis folkeretten kom til at stå over for statsretten, og det er jo sådan et problem, man kan teoretisere over.

Hr. Søren Søndergaards synspunkt var, at så gælder folkets selvbestemmelsesret fuldstændig uindskrænket, uden al statsret, og ser bort fra, at for at folkenes selvbestemmelsesret kan manifestere sig, må folket manifestere sig i en stat; det er absolut nødvendigt.

Når folkenes selvbestemmelsesret gennem folkets statsdannelse skal have en suveræn retsorden, hvad bliver der så af den internationale retsorden? En retsorden må altid bygge på, at retsordenen er stærkere end den stærkeste, og derfor er de to ting uforenelige.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Nej, nu sagde jeg faktisk ikke, at folkenes selvbestemmelsesret gælder uindskrænket. Jeg sagde faktisk meget omhyggeligt, at et folks ret til selvbestemmelse aldrig må ske på ryggen af et andet folks ret til selvbestemmelse, og jeg understregede, at i en række konkrete situationer, som hverken handler om Grønland eller Færøerne, kan det være vanskeligt konkret at se, hvordan man skal udmønte folkenes ret til selvbestemmelse.

F.eks. kan alle formentlig give quebecanadierne ret til at løsrive sig fra Canada, hvis det er det, de ønsker. Samtidig må man så bare konstatere, at der inden for Quebec er store indianske områder, som man så også må give retten til at løsrive sig. Der er altså konkrete problemer, som man må forholde sig til. Så jeg sagde altså ikke, at der var tale om en fuldstændig uindskrænket ret. Det er bare ikke noget, der har med Grøn-

land og Færøerne at gøre, hvor tingene er adskilt.

Og så vil jeg insistere på, at for Enhedslisten er det sådan, at forudsætningen for, at vi kan få et stadig stærkere internationalt samarbejde, og det ønsker vi, og en international retsorden, er lige præcis, at der ikke er folk og folkeslag, der er undertrykt, men at folk har demokratiske stater, hvorigennem de kan forhandle med andre om det internationale samarbejde. Jeg forstår, at der her er en uenighed med Dansk Folkeparti. Det tror jeg vi kommer til at leve med; jeg tror i hvert fald ikke, vi får den løst i aften.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Så et det forslagsstilleren, hr. Tórbjörn Jacobsen.

Tórbjörn Jacobsen (TF):

»Forsvinder nationerne, vil det gøre os mindst lige så fattige, som hvis alle mennesker blev fuldstændig ens med samme personlighed og samme udseende. Nationerne er menneskets rigdom, nationen er menneskets kollektive personlighed. Selv de allermindste har deres særlige farvespektrum og rummer i sig selv en speciel variant i den guddommelige idé.«

Således opfatter den russiske forfatter Aleksandr Solzjenitsyn nationernes betydning for menneskeheden og dens trivsel.

Ved et rigsfællesskabstræf i et gammelt pakhus nede ved Asiatisk Plads for fire år siden blev den forhenværende islandske præsident, Vigdís Finnbogadóttir, spurgt, om hun mente, at de tilbageværende danske besiddelser i Nordatlanten var store nok til at tage vare på deres egen selvstændighed. Svaret kom prompte: Der findes hverken små eller store nationer, der findes kun nationer. Altså er en nation en kvalitativ og ikke en kvantitativ størrelse.

Det færøske folk bor i et velafgrænset landområde fjerntliggende fra Danmark. I det historiske perspektiv havde øerne helt frem til begyndelsen af det 19. århundrede mere til fælles med Norge end med Danmark, og som de fleste ved, har den historiske udvikling af gode grunde været meget forskellig på Færøerne og i Danmark.

Administrativt har Færøerne altid haft en særstilling i forhold til det norske og senere det danske rige.

Kl. 23.20

Juridisk har Færøerne en ældgammel særstilling og har således aldrig været en fuldt integreret del af Danmarks jurisdiktion. Det færøske folk har aldrig vedtaget og ej heller aldrig aner-

kendt den danske grundlov som sin egen grundlov, men trods dette satte den danske stat ensidigt den danske grundlov i kraft på Færøerne i 1850. En sådan handling og den benyttede fremgangsmåde, at indlemme et oversøisk territorium i en stat, anerkendes ikke i henhold til folkeretten, dvs. de retsregler, der gælder for indbyrdes forhold mellem staterne.

Derudover er det et historisk og politisk faktum, at den færøske befolkning ved en folkeafstemning den 14. september 1946 stemte for løsrivelse fra Danmark. Beslutningen blev på det skammeligste tilsidesat af den daværende danske regering.

Politisk, økonomisk og kulturelt er der store forskelle landene imellem, og der har aldrig nogen sinde hersket den mindste tvivl iblandt befolkningen om, at den var et eget folk.

Alle disse forhold gør, at den færøske befolkning i alle henseender opfylder de kriterier, som folkeretten sætter for at være en nation, et folk i folkeretligt regi.

Disse forhold gør, at det færøske folk har et selvsagt krav på at få anerkendt sin ubegrænsede selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten, dvs. at få anerkendt, at det er det færøske folk og ikke den danske statsmagt, der er den højeste myndighed, når det gælder spørgsmålet om, hvilken fremtidig politisk og retlig stilling det færøske folk måtte vælge som sit fundament, da tiden er moden til sådan en afgørelse.

På trods af kendsgerningerne, der her er ridset op, så har den danske statsmagt alligevel, uvist af hvilke grunde, vægret sig ved at anerkende dette ubestridelige faktum over for det internationale samfund. I adskillige meddelelser til De Forenede Nationer omtales Færøerne ikke som andet end et dansk folkesamfund, community. Og som det burde være de fleste bekendt, er folkesamfund et ikkeeksisterende begreb i den folkeretlige terminologi. Det ferskeste eksempel på, hvordan denne vægning og manglende anerkendelse fik direkte og konkrete negative konsekvenser, var, da Færøernes landstyre og Nyrup Rasmussen-regeringen forhandlede om en ny traktat imellem landene.

Hensigten fra færøsk side var, at Færøerne igennem traktatindgåelsen skulle blive suveræne, en stat – et ønske, som et flertal på 60 pct. af Lagtingets repræsentanter støttede, efter at de havde fremhøvd kravet som valgtema i debatten op til lagtingsvalget for godt 4 år siden.

Den daværende danske statsminister, hr. Poul Nyrup Rasmussen, nægtede at anerkende det

færøske folk som et folkeretligt subjekt, der havde selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten. Han insisterede på, at forhandlingerne med Færøerne om færøsk suverænitet ikke var et folkeretligt anliggende, men et rent dansk indenrigspolitisk anliggende. Dermed sad man i den uholdbare situation, at en stats regering forhandlede med sine egne undersåtter. Der var absolut ingen ligestilling imellem de to forhandlingsparter, der som bekendt havde vidt forskellige målsætninger.

Situationen medførte også, at det færøske landstyre overhovedet ingen rettigheder havde, da man ønskede at få skabt ligestilling imellem de forhandlende parter. Forhandlingerne brød sammen på grund af disse forhold, og da færingerne spurgte De Forenede Nationer om fremgangsmåden, såfremt FN skulle være uvildig observatør under sådanne forhandlinger, reagerede den danske regering prompte med en meddelelse til FN om, at Færøerne ingen rettigheder havde til at optræde på det folkeretlige plan. Et forsøg fra færøsk side på at komme i direkte kontakt med den vestlige forsvarsalliance, NATO, led samme skæbne af de samme årsager.

Den nye danske regering har snart siddet i et halvt år, og tilsyneladende er der intet nyt under solen. Adskillige spørgsmål her i salen har ikke afklaret situationen, og da statsministeren den 17. april blev spurgt direkte, om han anerkendte, at det færøske folk var et folkeretligt subjekt med fuld selvbestemmelsesret, var svaret benægtende. Det må beklages, at dette skal være den danske stats holdning i 2002, en holdning, der er et meget klart brud på det færøske folks rettigheder. Nævnte holdning er ligeledes på kollisionskurs med de demokratiske rettigheder og grundprincipper, der overvejende er accepterede i vor del af verden, den, vi sædvanligvis påberåber at være den civiliserede del af Moder Jord.

Diverse danske statsministre kan ikke tilbagevise denne praktik ved gentagne gange at sige, at et ønske fra Færøerne vil blive respekteret af Folketinget. Det drejer sig jo i første omgang om retten til at få en ligeværdig forhandlingssituation. Den fik Færøerne ikke anno 2000. I anden omgang drejer det sig om, at det færøske folk er øverste myndighed i denne sag. En selvbestemmelsesret, der beror på tilfældig goodwill fra det danske Folketing, er ikke selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten.

Det samlede politiske spektrum på Færøerne, muligvis med Sambandspartiet som eneste und-

tagelse, har givet til kende under debatten vedrørende lagtingsbeslutningen om det færøske folks selvstyre, at de deler den opfattelse, at det færøske folk har den omtalte selvbestemmelsesret. Nordisk Ungdomspolitisk Råd har efter Tjódveldisflokkurins ungdomsorganisation Unga Tjódveldid enstemmigt vedtaget en beslutning angående det samme.

Kl. 23.25

Det ville være et politisk paradoks, såfremt de danske partier ikke følger deres søsterpartier på Færøerne i denne sag.

Det Konservative Folkeparti burde støtte Fólkaflokkurin. Socialdemokratiet, der skiltes med nationernes selvbestemmelsesret inde på deres hjemmeside, burde støtte Javnadarflokkurin.

SF – mener jeg – har givet til kende, at de støtter sagen, og Enhedslisten har på sit landsmøde forleden ifølge Atuagagdliutit, Grønlandsposten, besluttet at fremsætte forslag i Folketingsalen, der åbner for forhandlinger om Færøernes og Grønlands selvstændiggørelse.

Dansk Folkeparti burde stemme for forslaget, skal deres hidtidige færøpolitik stå for troende. Og det store regeringsparti Venstre, Sambandspartiets søsterparti, har velsagtens slet ingen problemer med forslaget, da statsminister Anders Fogh Rasmussen i sin første nytårstale udtalte sig så særdeles præcist om sin grundholdning angående forholdene imellem to parter, og jeg citerer for anden eller tredje gang:

»Ansvaret for medmennesket er ikke at gøre sig til det andet menneskes formynder. Ansvaret for medmennesket er ikke at tage selvstændigheden fra ham eller hende. Tværtimod er ansvaret for medmennesket at udvikle hans eller hendes selvstændighed, personlighed og selvspekt.«

Partier af Det Radikale Venstres og Kristeligt Folkepartis kaliber har jeg svært ved at forestille mig vil gå imod beslutningsforslaget, der er så lydende:

»Folketinget opfordrer regeringen til at erklære over for De Forenede Nationer (FN), at Færøernes folk har ubegrænset selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten.«

Nu er det således, at det grønlandske og det færøske folk kan vælge hver to repræsentanter til Folketinget. Tre af disse fire medlemmer har som bekendt dannet den nordatlantiske gruppe her i Tinget, og jeg skal meddele fra de to andre medlemmer af gruppen, der desværre ikke kunne være til stede i dag, at de støtter fuldt op om

dette forslag. Vi er ikke i tvivl om, at den folkeretlige nationale selvbestemmelsesret er en ret, som både den færøske og den grønlandske nation har.

Med andre ord: Tre ud af fire af de nordatlantiske mandater støtter forslaget. Skulle det utænkelige ske, at resten af Folketinget vrager forslaget, ville dette være et meget uheldigt signal til omverdenen – et signal om, at Danmark nægter at anerkende de rettigheder, som det grønlandske og det færøske folk mener at have krav på.

Her til sidst vil jeg tillade mig at erindre om, at Danmark i 1975 sammen med 34 andre lande i Europa og Nordamerika vedtog Helsinkislutakten om samarbejde og sikkerhed, hvor følgende bestemmes:

»Med hjemmel i princippet om nationernes ligeberettigelse og deres selvbestemmelsesret har alle nationer altid ret til i fuld frihed, når de vil, og som de ønsker sig at tage afgørelse om deres indre og ydre politiske stilling uden indblanding udefra og efter eget ønske at fremme deres politiske, økonomiske, sociale og kulturelle udvikling.«

Når der her tales om retten til at bestemme sin ydre politiske stilling, menes der naturligvis retten til at oprette sin egen stat. Det er det samme som folkerettens bestemmelse om external selfdetermination. Altså at en nation som øverste myndighed har ret til at træffe denne afgørelse angående sin egen fremtidige politiske status. Der findes ingen saglig begrundelse for, at den færøske nation skal falde uden for, når Helsinkislutakten taler om alle nationer.

Da Danmark repræsenterer Færøerne i samtlige internationale politiske fora og dermed er vores talerør, hvor beslutningerne tages, vil jeg opfordre Folketinget til at vedtage forslaget til folketingsbeslutning, således som det er fremsat.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Det Politisk-Økonomiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden**Den fg. formand** (Birthe Skaarup):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen,
onsdag den 22. maj 2002, kl. 10.00.Angående dagsordenen skal jeg henvise til
den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 23.29
